

*Причините, заради които преди 20 години беше създадена службата за архивите на ЩАЗИ и прието съответното законодателство, все още не са отпаднали. А преди да говорим за помирение с миналото трябва да знаем истината. Това казва в актуално интервю германската правозащитничка **Мариане Биртлер**, която в последното десетилетие оглавяваше институцията, съхраняваща документите на някогашното Министерство на държавната сигурност (ЩАЗИ) на ГДР. През март Биртлер ще бъде сменена от известния дисидент **Роланд Ян**.*

Пред берлинския вестник "Тагесшпигел" (www.tagesspiegel.de/politik/vor-versoehnung-steht-wahrhaftigkeit/3862302.html) Биртлер прави равносметка и сравнява сегашната дейност с периода след падането на Стената и обединението на Германия.

Първият пълномощник за документите на ЩАЗИ (1990-2000) беше протестантският пастор **Йоахим Гаук**, с когото и днес мнозина продължават да свързват институцията.

Тогава на дневен ред са сензационни разкрития за агентурна дейност и драматични разкази за отделни съдби. Днес, по думите на Биртлер, службата се развива повече в посока политическо образование и възпитание. Разбира се, интересът на хиляди граждани, учени и журналисти не е стихнал, но не става дума само за новини и сензации. "Въпросите опират все по-надълбоко: Как е функционирала ЩАЗИ? Какво е било сътрудничеството с другите органи на властта? Как така едни са станали доносници, а други са останали порядъчни?", изброява наследничката на Гаук. И документите на ЩАЗИ вече са задължителен извор за историческото проучване във всички области.

В мандата на Биртлер службата сключи споразумения с образователните власти в

Равносметката на Мариане Биртлер: Преди помирението стои истината

Написано от Драгомир Иванов
Събота, 26 Февруари 2011 10:15

източните провинции, по силата на които подпомага обучението по история в училищата. Бяха разработени например модерни мултимедийни учебни пособия, които предизвикаха силен интерес. Другият приоритет е международното сътрудничество със сродни институции от Източна Европа. По германска инициатива през декември 2008 г. беше изградена Европейска мрежа на организациите, отговарящи за комунистическите архиви. Тя обхваща 7 държави (Германия, България, Унгария, Полша, Румъния, Чехия и Словакия), от българска страна се включи Комисията по досиетата, ръководена от Е. Костадинов. "Искаме съвместно да популяризираме по целия континент историята на източноевропейските диктатури", обяснява Биртлер.

На страницата на службата вече е качен наръчник (на немски и английски), който представя законовото положение, структурата и задачите на седемте ведомства: www.bstu.bund.de/cIn_012/nn_715182/DE/Publikationen/BF-Publikationen/E__Netzwerk-Reader__deutsch.html__nnn=true

По повод периодичните призови за помирение с миналото Биртлер споделя: "Според християнското ми разбиране преди помирението стои истината". Първо картите да бъдат поставени на масата, за да се знае, какво се е случило. Това според нея е предпоставката, за да подходят хората един към друг. И за да могат - което за Биртлер е дори по-важно - да се помирят със собствената си история. "Това ми се струва по-съществено, отколкото да се помиряваме с бившите генерали от ЩАЗИ, които нямат никакво съзнание за неправдата".

Германката, която в годините на ГДР работи по детски и млажежки програми на преследваната от режима протестантска църква, казва още нещо за прословутото помирение: "Понякога подозирам, че хората използват понятието помирение, само защото искат всъщност да намерят спокойствие".

Равносметката на Мариане Биртлер: Преди помирието стои истината

Написано от Драгомир Иванов
Събота, 26 Февруари 2011 10:15
